

Kateket Nytt

■ DEN HELIGE JOSEFS ÅR

■ FOLKBILDNING
OCH KATEKES

■ VILKEN BIBELBERÄTTELSE
HAR BETYTT MEST FÖR DIG?



Att sprida det glada budskapet har varit något som sysselsatt mig under många år. Det finns helt enkelt inte mycket som får mig så engagerad, så full av glädje och så brinnande som möjligheten att få ge vidare den tro jag själv har tagit emot. Min grundhållning är ungefär så: om vi inte lyckas sprida tron så beror det inte på att den är fel utan på att vi inte lyckats tillräckligt väl med konsten att förmedla den på ett sådant sätt att den berör andra. Det finns ett härligt citat i "Ge som gåva vad ni har fått som gåva", *Biskopens riktlinjer för katekesen i Stockholms katolska stift*: "Kyrkan är öppen för alla metoder som kan främja evangeliets spridning och som inte står i motsättning till dess budskap" (29). Alla metoder! Visst är det häftigt. För mig har denna tanke varit en riktig sporre. Jag tänker att det alltid kommer finnas ytterligare ett sätt, som vi kan använda oss av, för att nå ut med evangeliet. Det dyker ju alltid upp ännu en helt unik människa i min konfirmandgrupp t ex, någon som har en ny utgångspunkt jag måste respektera och sätta mig in i för att kunna nå. Denna nya människa kommer i sin tur att berika min tro också, det finns en stor dynamik här. Därför är det så viktigt att vi är lyhörda för *tidens tecken*, att vi lär oss hur människor kommunicerar idag och hur vi kan nå dem. Tänk exempelvis på hur många kateketer som börjat med Zoom-undervisning eller hur KPN når fler människor med *Inzoomat – katolsk folkbildning online*. Men i denna ständiga utforskning av att våga pröva nya vägar för att förkunna det som är evigt, så inser jag att jag inte klarar det själv. Jag behöver mina goda medarbetare, jag behöver nämnden, alla vi kateketer behöver varandra, jag behöver stå i samklang med biskopen och med hela den världsvida kyrkan, med dess helgon, ja, katekesen måste ske tillsammans. Det är en stor tröst.

Och vad betyder egentligen metod? Det grekiska ordet "methodos" går tillbaka till att "följa en särskild väg". "Katekes är inte främst kunskapsförmedling utan trosvandring" konstaterar Biskopen i Riktlinjer (2). Kristus är centrum i vår tro, det är hans väg vi är kallade att följa, inte minst nu under fastetiden.

En välsignad påsk önskar vi alla från KPNs kansli genom

Ulrika



Jesus tvättar Petrus fötter. © Världens Kristus.



Äntligen – Kateketens dag firas igen!

Av kända skäl fick vi ställa in Kateketens dag 2020. Men nu är vi många som verkligen längtar efter att få samlas igen. Den **25 september 2021** kommer biskop Anders Arborelius och författaren fader Michel Remery till Vår Frälsares församling i Malmö. Kateketer från hela landet är då inbjudna för att få uppleva en dag späckad av intressanta program, workshops och mässa. Boka gärna redan nu, så att det inte kolliderar med församlingens katekes. Anmälan finns på www.kpn.se

Vi ser fram emot en inspirerande dag tillsammans!



Vilken bibelberättelse har betytt mycket för dig?



En stor glädje för alla bibelläsare i vårt land är utgivningen av *Katolsk studiebibel*. För första gången finns nu på svenska Nya testamentets texter (ur Bibel 2000) publicerade med katolska kommentarer. Det har varit biskop Anders Arborelius initiativ att vårt stift ska ha en studiebibel som ger en katolsk tolkning av Guds ord. Emanuel Sennerstrand, välkänd för KateketNytts läsare genom sina Vuxenkurser om Bibeln, har skrivit en introduktion till varje bibelbok och varit huvudansvarig för de katolska kommentarerna. Exempelvis hänvisas här till *Katolska kyrkans katekes*. "Det är min förhoppning och bön, att många skall få möta Jesus på ett djupare och mer omvälvande sätt genom denna bibelutgåva", skriver biskop Anders i förordet. På KPN hoppas vi att *Katolsk studiebibel* (som är utgiven på Veritas Förlag) ska leda till en nyupptäckt av Guds ord för kateketer i hela vårt land. I samarbete med Studieförbundet Bilda ges nu också ut studiehandledningar som kommer underlätta skapandet av bibelcirklar.

Många av oss har haft personliga möten med Guds ord. Det kan vara tillfällen i vår livshistoria där Bibelns berättelser fått en särskild betydelse. Befrielsen ur Egypten kan väcka minnen om en befrielse i vårt eget liv

och hjälpa oss att se det inträffade i ett kristet perspektiv. När Jesus säger: "Ge mig något att dricka" till kvinnan vid Sykars brunn (Joh 4:7), kan vi plötsligt höra orden som om Jesus talade dem till oss. Beroende på vår livssituation eller den livsfas vi befinner oss i, så kan olika texter tala till oss på olika sätt också under en livstid. Vilka Bibeltexter har betytt mycket för dig? För mig personligen har det

ofta varit gripande att ta del av andras möten med Bibeln, på det sätt som kan ske när man möts i en studiecirkel. Här delar fyra personer med sig av vilken bibelberättelse som varit viktig för dem.

Ulrika Erlandsson

Ciaran Spiteri, konfirmand i Vår Frus katolska kyrka i Täby 	Johanna Backman, ny verksamhetsutvecklare för folkbildning inom katolska kyrkan i Bilda Sydväst 
BIBELBERÄTTELSE: Bröllopet i Kana Jag har valt berättelsen om bröllopet i Kana eftersom den visar det första underverket som Jesus utför. För mig bevisar det också att Jesus verkligen bryr sig om oss människor.	BIBELBERÄTTELSE: Esters bok Min favoritberättelse i Bibeln är Ester. Ester är modig och stark och en bra kvinnlig förebild. Jag heter Ester i andranamn, döpt efter min farmor, men det är ju fint att namnet får symbolisera två bra förebilder!
Claire Namuliika, kateket i S:ta Eugenia katolska församling 	Marie Saade, kateket i Kristi Moders församling i Umeå 
BIBELBERÄTTELSE: De första lärjungarna En bibelberättelse som betyder mycket för mig är när Jesus valde sina lärjungar. Jag har tänkt mycket på att han inte valde de finaste, de rikaste, dem med starkast tro, eller de som var "perfekta" att vara med i Guds rike. Istället valde han dem med låg status och de som hade dåligt rykte för att sprida ordet om Guds nåd och befriande kärlek.	BIBELBERÄTTELSE: Jesus botar de sjuka "Han hade botat många, och nu kom alla som led av någon plåga och trängde sig på honom för att få röra vid honom" (Mark 3:10). Gud kommer och räddar oss. Hur gav Frälsaren oss denna kraft? Han gjorde sig svag efter att ha varit stark och allsmäktig. Han förvärvade den kroppsliga människans svaghet för att ge människan själens nödvändiga styrka.

Katekes och folkbildning – är det samma sak?

De nordiska länderna är kända för ett fenomen som är lite okänt i resten av världen, "folkbildning". När de katolska församlingarna samarbetar med Studieförbundet Bilda stöter vi ofta på detta begrepp. Vad är egentligen folkbildning och vad är katekes och hur passar dessa två ihop? Kan man verkligen säga att katekes är folkbildning? Artikeln försöker bena ut likheter och skillnader mellan dessa båda fenomen och hoppas kunna skapa en ökad förståelse för att vi faktiskt kan säga att katekes i församlingarna är en god folkbildning.

Hur uppkom folkbildningen i Sverige?

Folkbildningen är över 100 år gammal och har sina rötter i frikyrkorörelsen, nykterhetsrörelsen och i arbetarrörelsen. Människor började träffas i mindre grupper för att öka sin bildning och driva frågor om till exempel

religionsfrihet, yttrandefrihet och kvinnors rösträtt. Frikyrkorörelsen var modig som trotsade mötesförbud och träffades under en tid då egentligen endast Svenska kyrkan var tillåten. Dessa olika smågruppers arbete har varit viktigt för att bygga upp det demokratiska

och pluralistiska samhälle vi har i Sverige idag.

Under mellankrigstiden spred sig folkbildningen till allt fler och efter andra världskrigets slut började staten att ge pengar till folkbildningen för att göra den tillgänglig för alla medborgare. Man hade sett att människor, genom att delta aktivt i studiecirklar där alla fick öva på att uttrycka sig, lärde sig hur demokrati fungerar. Att bli delaktig i en gemenskap, göra sin röst hörd och bli lyssnad till är ett viktigt fundament i varje demokrati. Folkbildningen kunde involvera människor som annars inte kom till tals och låta dem växa genom delaktighet och engagemang. De små grupperna bildade föreningar som i

sin tur bildade studieförbund med olika profiler. Stat, kommun och landsting (idag säger vi regioner) insåg värdet av att stödja folkbildningen, man ansåg exempelvis att det minskade risken för odemokratiska strömningar i landet. Det offentligas stöd till folkbildningen förmedlas genom de olika studieförbunden. Katolska kyrkan gick med i Studieförbundet Bilda 2010. Idag finns tio studieförbund i Sverige och över 1, 7 miljoner människor är aktiva i olika studiecirklar. Häftigt!

Fri och frivillig

Folkbildning kännetecknas av den viktiga principen att den är fri och frivillig. Det betyder att den ska stå fri från statlig styrning och att den ska vara frivillig för deltagarna. Folkbildning handlar om att skapa verksamhet utifrån deltagares förutsättningar och behov och ger möjlighet till ett livslångt lärande. Den viktiga grundtanken är att arbetsformerna är demokratiska, att deltagarna ges tillfälle att lära av varandra och att de får vara aktiva i sitt lärande. Att dela ett intresse och lära mer tillsammans är grunden för många studiecirklar. Deltagarna ska söka kunskapen tillsammans.

Många former av folkbildning

Laga mat tillsammans, introduceras i jakt, sjunga, lära sig språk, dansa, arbeta med lera, studera latin, ja, folkbildning kan se ut på många sätt. Staten stödjer inte all folkbildning, men däremot den folkbildning som uppfyller statens *fyra syften med stöd till folkbildningen*:

1. stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
2. bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald av människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
3. bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället, och
4. bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

Verksamheten kan bedrivas i studiecirklar, på folkhögskolor, distanskurser (t ex genom Zoom), kulturarrangemang eller så kallad



Engagerade kateketer har förvandlats till änglar på Kateketens dag i Södertälje, hösten 2018. Foto: Mannesays.

annan folkbildningsverksamhet (om deltagarna är yngre än 13 år eller om det är en extra stor grupp).

Och hur hänger katekesen ihop med detta?

Enligt Direktorium för katekes ska katekesen ha som mål att "föra människor i full livsgemenskap med Jesus Kristus" (Riktlinjer 10). Katekesen har därför sex uppgifter: att förmedla kunskap om kyrkans tro, öka deltagande i liturgin, forma samvetet, vara en skola i bön, fostra till kristen gemenskap och rusta människor till att själva sprida det glada budskapet (Riktlinjer 11).

Direktorium för katekes framhäver flera gånger vikten av det livslånga lärandet, att vi alla är kallade att livet igenom söka fördjupa vår tro. På samma sätt som folkbildningen är katekesen ofta ett informellt lärande som sker i den lilla gruppen utanför etablerade institutioner. Att förbereda vuxna par på mottagandet av äktenskapets sakrament, att samlas till att fördjupa sina kunskaper om tron, konvertitundervisning, dopförberedelse, föräldragrupper, ja allt detta är god folkbildning med katolska förtecken. Även den katekes vi erbjuder alla våra barn och ungdomar, förberedelsen inför första kommunion och konfirmationen är en god folkbildning.

Dialogen den viktigaste metoden

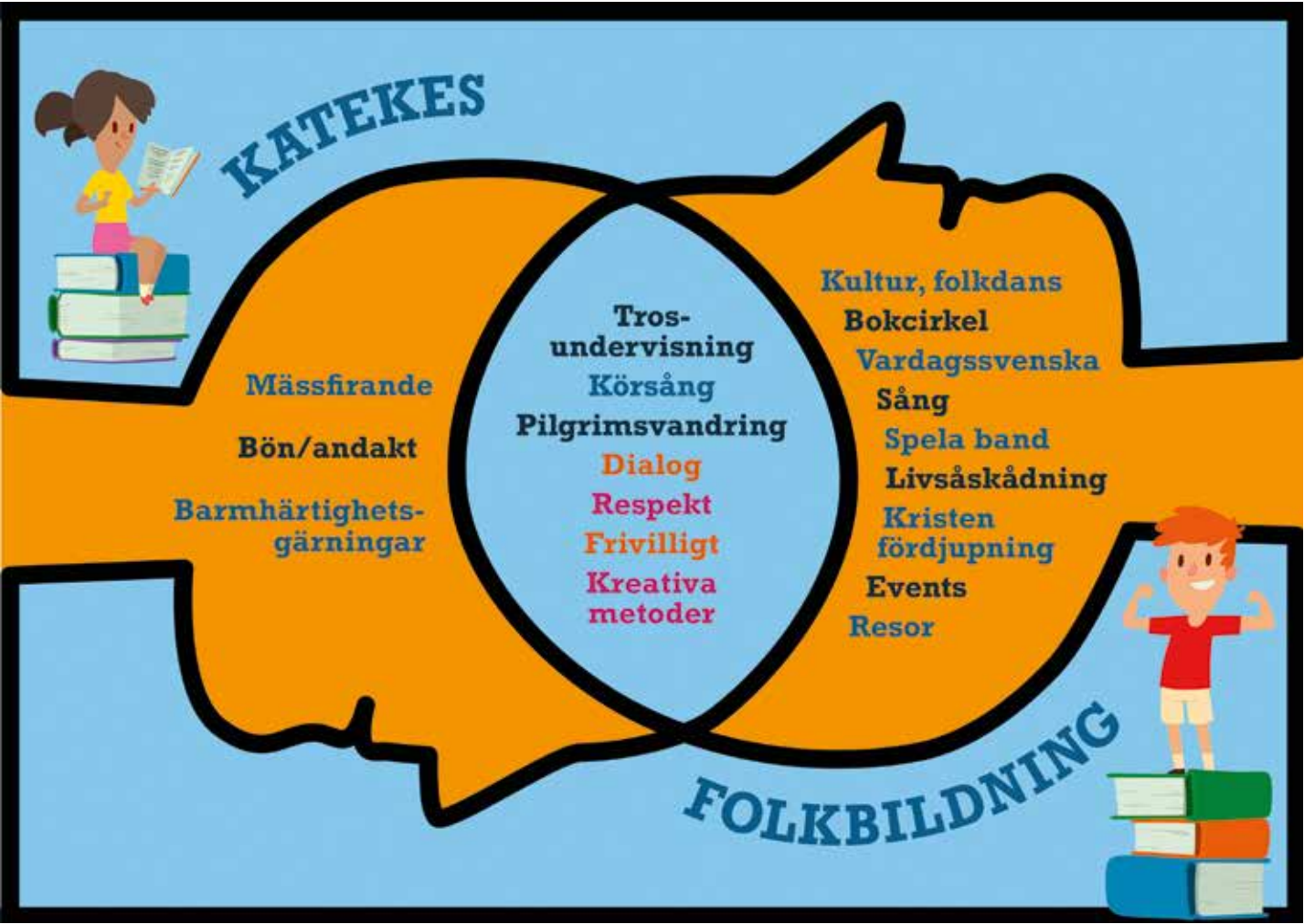
En god folkbildning och katekes bidrar till att människor kan påverka sin egen livssituation. Jesus ger oss själv exempel på att han utgår

från människornas egna livsfrågor. I samtalet med kvinnan vid Sykars brunn ställer han frågor till henne om hennes liv. När han följer lärjungarna på väg till Emmaus så börjar han med att fråga: "Vad är det ni går här och talar med varandra om?" (Luk 24:17). Han lyssnar noggrant på den syrisk-fenikiska kvinnan och ändrar sin ursprungliga ståndpunkt (Mark 7). Det nya direktoriet för katekes återkommer gång på gång till att katekesen är relation mer än information. (29) Katekesen ska vara ett "dialogens laboratorium", där man söker sanningen tillsammans och dialogen ska behållas i all katekes (53).

Katekes mer än folkbildning

När katekesen är som bäst är den verkligt god folkbildning. En grupp människor söker kunskap tillsammans. Men katekesen är också något mycket mer. Den är del av kyrkans stora evangelisationsarbete som har det levande mötet med den uppståndne Kristus som mål. Katekesen skulle vara ofullständig om den inte kompletterades av delaktighet i liturgin, det sakramentala livet och det diakonala arbetet. Katekes handlar inte om att lära ut fakta utan att skapa en levande relation till Kristus. Folkbildning har sina konkreta syften, men kyrkans katekes är något ännu större och vackrare, det leder människor in på barmhärtighetens, kärlekens och helighetens väg.

Ulrika Erlandsson



Folkbildning och katekes har mycket gemensamt, men inte allt. Det finns delar av katekesen som vi inte kan rapportera som folkbildning till Bilda, exempelvis mässfirandet. Grafisk illustration: Håkan Boström.

In memoriam: Syster Hildegund

DET ÄR MED STOR SAKNAD vi fått höra att Mariasystern Hildegund Isernhinke (1933–2021) stilla somnat in omgiven av sina medsystar i Tyskland. Syster Hildegund var kateket i S:ta Eugenia och i S:t Lars i Uppsala under många år och engagerade sig i KPN redan på 1960-talet. Hon var aktiv både som nämndledamot och med kansliets arbete. Hon höll kateketkurser och i början av 2000 reste hon till stiftets församlingar för att förbereda kateketer till det som skulle bli den första kateketiska kongressen 2001. Hon bidrog till KateketNytt och skapade kateketiskt material, bland annat häftet *Maria – det är jag*. I början av 2000-talet upptäckte vi på KPN hennes grafiska talang. Hon blev tidigt duktig på att hantera layoutarbete på datorn. Det är syster Hildegund som layoutad bok 1 och 2 (*Gud kommer till oss* och *Jesus, vår vän*) som fortfarande är bästsäljare på KPN. Syster Hildegund kombinerade en lekfullhet i det kateketiska med en djup bildning och en kontemplativ sida. Det är med stor tacksamhet vi minns hennes ovärderliga insats för KPN och det kateketiska arbetet i hela landet.



Må hon vila i frid!

K A T O L S K A P E D A G O G I S K A N Ä M N D E N VUXENUTBILDNING VÅREN 2021



KONST OCH FÖRKUNNELSE

Det jag minns av min katolska uppväxt är framför allt bilder eller konstverk – i både hemmet och kyrkan. De gjorde starkt intryck på mig och är fortfarande levande. Bildminnet är förmodligen starkare än ordminnet. Konstverk är öppna och kan hjälpa att beskriva tron från olika perspektiv; de är tillämpliga kristen tro. I denna kurs närmar vi oss genom olika konstverk viktiga trosinnehåll, med målet att lära sig att betrakta konst och därigenom bättre förstå vår tro.



P DOMINIK TERSTRIE SJ
ÅH STIFTSGÅRD DEN 18-20 JUNI



LEVA EVANGELIET I VARDAGEN

Hur kan vi leva som katoliker i vardagen? Vår katolska kyrka är rik på råd. Dessa finner vi inte bara i predikan och katekesen, utan också i det som kallas hennes sociallära. Den senare finns nu i svensk språkdräkt och det är dags att upptäcka den rikedom av tankar och vägledning som den gömmer.



P HENRIK ALBERIUS OP
MARIELUND DEN 7-9 MAJ



OM TRONS GRUNDER

Denna kurs tar upp fundamentalteologiska frågor, alltså frågor om den kristna trons grunder. Vi lär känna hur framstående katolska tänkare resonerar kring trons intellektuella förutsättningar. Hit hör frågor som: *Är människan religiös av naturen? Vem är Gud? Vad menas med uppenbarelse? Hur kan man tänka sig att Gud handlar i världen?*



P ULF JONSSON SJ
RÖGLE DEN 21-23 MAJ



PRIS 1 000:–/HELG, FÖR KATEKETER 600:– OCH UNGDOMAR (MAX 28 ÅR) 300:–
KPN FÖLJER FOLKHÄLSOMYNDIGHETENS REKOMMENDATIONER • INFORMATION OCH ANMÄLAN: WWW.KPN.SE • 08-50 557 660 • KPN@KATOLSKAKYRKAN.SE

Inspirationsdag för kateketer och ministrar



”Voffer gör di på detta viset?”

Upptäck mer om mässans rikedom och djup

Ulf Samuelsson en förklaring till mässans olika delar och hur man kan göra dessa levande för barn och ungdomar i katekesen. Det blir även praktiska övningar med musik och sång!

Föreläsaren Ulf Samuelsson är stiftets musikkonsulent och arbetar för katolska liturgiska nämnden. Han är kyrkomusiker och verksam som orgelkonstlärare i Sverige och utomlands.

Plats: S:t Nikolai församling i Linköping
Tid: Onsdag 14 april 2021 kl 18.30-20.30



Jesu sista dagar i Jerusalem

Jönköping, S:t Franciskus församling,
17 april, kl 10–16



Istället för abort



KPN har tagit fram en ny film för konfirmander om kyrkans syn på abort. Jannike berättar om hur hon blev gravid som 15-åring och förväntades göra abort. Biskop Anders och Helena D'Arcy förklarar kyrkans syn på livets helighet. I slutet av filmen finns samtalsfrågor. Det är vår förhoppning att denna film ska bidra till en ökad förståelse för att Guds kärlek måste omfamna även de ofödda barnen! Filmen är på 8 minuter och finns på KPNs hemsida, www.kpn.se.

Våffer gör di på detta viset

Med utgångspunkt i f Anders Piltz bok *Kort introduktion till liturgins tecken* ger Ulf Samuelsson, stiftets musikkonsulent en fördjupad förståelse av mässan.

Göteborg Kristi Konungs församling, för alla intresserade:
lördag 20 mars, kl 13–15

Linköping, S:t Nikolai församling,
14 april, kl 18.30–20.30



Inzoomat – katolsk folkbildning online!

Inzoomat sker på Zoom, mellan kl 19–20. En halvtimmes föredrag följs av 30 minuters samtal.

- 23 mars** Tro och vetande – samtal kring religion och vetenskap, **p Ulf Jonsson** och **Hans Liljenström**
- 7 april** Helgonens nödvändighet **Ulf Ekman**
- 20 april** Liturgins tecken med **p Anders Piltz**
- 5 maj** Tillbedjan med **kardinal Anders Arborelius OCD**
- 18 maj** Och där var många andra kvinnor ... **Syster Sofie OP**

Den helige Josef

Påven Franciskus har utlyst ett särskilt år (8 december 2020 – 8 december 2021) för att ära den helige Josef, med anledning av att det är 150 år sedan som den helige Josef utnämndes till hela kyrkans skyddspatron. KPN har tryckt helgonkort med den helige Josef som skickats gratis till alla församlingar. Det går bra att beställa fler från vårt kansli (mot portoavgift)!



Fidaa Hanna – ny medarbetare på KPNs kansli

Efter att Maria Borowiec gått i pension har vi nu glädjen att välkomna en ny medarbetare på KPNs kansli, Fidaa Hanna. Fidaa kom till Sverige med sin familj från Syrien för sex år sedan och är hemma i den melkitiska katolska kyrkan. Fidaa nås på fidaa.hanna@katolskakyrkan.se och 08-50 557 664. Varmt välkommen Fidaa!



Teresa de Pina

Sankt Botvids katolska församling, Fittja

"Jag är ingen utan kyrkan."

Jag möter Teresa hemma hos henne en onsdag eftermiddag.

– Nej, ta inte foton, jag har just vaknat! protesterar hon.

Teresa arbetar som nattundersköterska på Danderyds sjukhus. Jag har otaliga gånger sett henne skynda till sin trosundervisningsgrupp efter en lång natt på jobbet. Teresa har undervisat i 29 år, vilket är svårt att tro när man ser henne i sina flätor. Hon började undervisa direkt efter sin konfirmation under pater Udo Ostrops vingar och kan berätta historier hur ungdomarna ofta samlades i Sankt Ansgars kyrkas lokaler i Södertälje och hur de kunde övernatta där och hur den gode pater Udo kunde bli arg på dem när det gick lite vilt till (även pater Udo behövde ibland sova).

– Varför stannade du i kyrkan? undrar jag. Teresa behöver inte tänka.

– Jag är ingen utan kyrkan. Jag är född på Kap Verde, kyrkan är en omistlig del av livet där. Varje år arrangerar man en stor vallfärd och firar *Nossa Senhora do Perpétuo Socorro* (Vår fru av evig hjälp). Alla är med.

– Min gammelfarfar var dessutom en italiensk präst! skrattar hon lite hemlighetsfullt. Kyrkan är en självklarhet för min familj.

Teresa lägger stort värde på allt som kan locka ungdomar att vara en aktiv del av församlingen efter konfirmationen. Läger är viktiga. Teresa har också organiserat konfirmandresor till Rom.

– Det viktiga är då att ungdomarna hjälper till att samla pengar t ex genom att ordna basarer eller kyrkkaffe. Då syns de och uppfattas som en viktig del av församlingen, vilket de i högsta grad är.

– Jag har startat flera ungdomsgrupper i mitt liv men nu börjar jag



Foto: Ulrica Söder

känna att jag är lite för gammal för det. Min son Lucas har fått ta över den delen.

– Om ungdomar försvinner, dör också församlingen, resonerar Teresa. Ungdomarnas möjlighet att träffas ska prioriteras lika högt som andra aktiviteter i församlingen.

Utflykter med barn förespråkar hon också.

– Man måste satsa på barn tidigt.

Teresa vill hjälpa barn och ungdomar att finna en bra grund för sitt liv.

– Tio Guds bud hjälper dem att inte hamna fel i sitt liv. Tron ger också styrka när de möter svårigheter. Man är aldrig ensam. Tron hjälper mot ångest, det ser jag på sjukhuset. Det finns patienter som läser rosenkransen.

Själv blev Teresa svårt sjuk på grund av covid-19 och hamnade på sjukhus sommaren 2020. Hon var sängliggande i två månader och lider fortfarande i sviterna av sjukdomen.

– Epidemin måste tas på allvar!

Där är Teresa sträng. Men annars har hon en varm personlighet som är ett otroligt verktyg i arbetet med barn och ungdomar.

Rauha Navarro Marttinen

Fakta

KateketNytt utges tre gånger om året av Katolska Pedagogiska Nämnden.

Redaktion: Ulrika Erlandsson (ansvarig) och Rauha Navarro Marttinen.

Layout: Anna Klint

Tryck: Norra Skåne Offset

KateketNytt trycks med bidrag från Bonifatiuswerk, Tyskland.

Omslag: På omslaget syns KPNs helgonkort av den helige Josef som KPN skickat ut för gratis distribution till alla församlingar och missioner. Dessutom syns pysselhäftet *Påskglädje* och häftet *Vi går korsvägen*.

Adress: Johannes Paulus II:s
Pastoralcentrum
Brunnsgränd 4, 4 tr
Box 2150
S-103 14 Stockholm
Epost: kpn@katolskakyrkan.se
tfn: 08-505 57 660
Hemsida: www.kpn.se



Stöd KPN!

Det här numret av KateketNytt går som vanligt till alla kateketer som vi har adressen till. Ge oss gärna information om nya kateketer! Ni som vill stödja tidningen kan göra det genom att betala in en frivillig summa till vårt bankgiro 119-2053 och/eller att bidra med förslag till innehållet. Tack till alla er som redan gjort det!

ISSN 0282-0234

